

Vergaderjaar 2024–2025

36 600 X

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2025

Nr. 75

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 12 maart 2025

De vaste commissie voor Defensie heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Defensie over de brief van 31 januari 2025 over het Jaarplan 2025 Kustwacht voor het Koninkrijk der Nederlanden in het Caribisch gebied (Kamerstuk 36 600 X, nr. 74).

De vragen en opmerkingen zijn op 19 februari 2025 aan de Minister van Defensie voorgelegd. Bij brief van 12 maart 2025 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Kahraman

Adjunct-griffier van de commissie,
Manten

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersoon

Vraag 1

De bestrijding van drugs- en wapenhandel blijft een kernactiviteit. De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA ondersteunen dit van harte. Zij vragen hierbij of het kabinet kan aangeven hoe zij de effectiviteit van de huidige strategieën beoordeelt. Zijn er nieuwe initiatieven of samenwerkingen om smokkelroutes effectiever aan te pakken?

Antwoord

De Kustwacht Caribisch Gebied heeft als prioriteit, conform het Justitieel Beleidsplan 2022–2025, het tegengaan van het transport van verdovende middelen en strategische goederen, mensensmokkel en mensenhandel, het vervoer van en handel in illegale vuurwapens en terrorisme. Om deze prioriteiten op een zo effectief mogelijke manier tegen te gaan hanteert de Kustwacht een 80/20-verdeling, waardoor bij 80 procent van de inzet het accent ligt op deze prioritaire justitiële opsporingstaken. De overige 20 procent ligt het accent op toezichthoudende en dienstverlenende taken, zoals *search and rescue*. Daarnaast zet de Kustwacht verder in op maritiem informatie gestuurd optreden door een kwaliteitsslag te maken in de informatiehuishouding, te investeren in de kwaliteit van de instroom van informatie en *community policing* te intensiveren. Effectiviteit van het huidig beleid is uiteindelijk het resultaat van alle schakels in de justitiële keten. De Kustwacht werkt op reguliere basis met diverse lokale en regionale partners samen binnen de counterdrugsaanpak.

Vraag 2

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA begrijpen dat de Kustwacht regelmatig met capaciteitsuitdagingen te maken heeft. Is de huidige personeelssterkte voldoende om alle taken adequaat uit te voeren? Zijn er knelpunten op het gebied van opleiding en behoud van personeel? En zo ja, hoe worden deze knelpunten concreet aangepakt? Hoe wordt ervoor gezorgd dat er voldoende lokaal talent wordt aangetrokken? In hoeverre wordt diversiteit in de werving en personeelsbeleid bevorderd? Zijn er specifieke programma's gericht op het aantrekken en behouden van personeel uit de eilanden zelf, zo vragen de leden?

Antwoord

De Kustwacht bevindt zich in een transitietraject, waarbij een significante personele groei van de organisatie wordt gerealiseerd. Met deze groei kan de Kustwacht voldoen aan haar missie om 24/7 informatiegestuurd politieoptreden te kunnen uitvoeren. Dit biedt daarmee ook mogelijkheden voor de doorstroom van personeel. De Kustwacht beoogt zo veel als mogelijk personeel vanuit het Caribisch deel van het Koninkrijk te werven. Momenteel is circa 90% van het personeelsbestand afkomstig uit de regio en vindt primaire werving lokaal plaats. Vanwege de schaarse capaciteit op de eilanden zal voor de vulling van een aantal specifieke functies, zoals analisten en maritieme rechercheurs, mogelijk extern worden geworven. Voor specifieke expertise onderzoekt de Kustwacht ook mogelijkheden tot samenwerkingsvormen met partnerdiensten zoals Defensie en de Koninklijke Marechaussee. Als Koninkrijksorganisatie is de Kustwacht met medewerkers afkomstig uit alle landen een organisatie waar diversiteit evident is. Tot slot is de Kustwacht aanwezig op een groot aantal evenementen in de regio, zoals open dagen, bezoeken aan scholen en beroepsmarkten om geïnteresseerden lokaal te bereiken.

Vraag 3

Professionele ontwikkeling is essentieel voor een effectieve Kustwacht. Welke initiatieven zijn er om het personeel beter te trainen en specialis-

tische vaardigheden te ontwikkelen? In hoeverre wordt er samengewerkt met internationale partners voor gezamenlijke oefeningen en uitwisseling van expertise?

Antwoord

Naast de initiële opleiding, de Basisopleiding Kustwacht (BOK), biedt de Kustwacht diverse vervolg- en specialistische opleidingen aan. Voorbeelden hiervan zijn de Voortgezette Kustwacht Opleiding, die zich met name richt op informatiegestuurd politietoetreden, en de ontwikkeling van een nieuwe opleiding om als (plaatsvervangend) gezagvoerder van de varende eenheid Interceptor (Metal Shark) te worden opgeleid. Voor de inzetbaarheid van het personeel en het behoud van kwaliteit worden tevens herhalingscursussen aangeboden.

Daarnaast werkt de Kustwacht in de regio samen met haar partners bij gezamenlijke oefeningen. Op het gebied van *search & rescue* zijn er verschillende reguliere oefeningen, zoals tweejaarlijks met de Fransen en streeft de Kustwacht ernaar om jaarlijks de oefening *Vigilant Eyes* met de Dominicaanse Republiek te organiseren. Met de Verenigde Staten en Colombia wordt naast gezamenlijk oefenen en trainen, ook veelvuldig op operationeel niveau samengewerkt.

Vraag 4

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA lezen ambitieuze doelstellingen van de Kustwacht. Zij vragen zich af of het budget toereikend is om de doelstellingen te behalen. Welke risico's ziet het kabinet? Zijn er eventuele knelpunten of tekorten in de financiering die risico's kunnen opleveren voor de operationele effectiviteit? Zo ja, welke zijn dit, vragen deze leden?

Antwoord

De Landen van het Koninkrijk dragen gezamenlijk de exploitatie uitgaven van de Kustwacht conform de Rijkswet Kustwacht. De uitgaven binnen de exploitatiebegroting worden gedekt door de beschikbare middelen. De bijdragen van de Landen aan de investeringen die zijn opgenomen in het Lange Termijn Plan Materieel (LTP-M) zijn vastgelegd in bestuursakkoorden.

De investeringen voor de komende jaren, waar reeds financiële middelen voor zijn toegekend, zullen bijdragen aan de effectiviteit van de Kustwacht. Voorbeelden hiervan zijn de vervanging van de *cutter*-capaciteit en de walradarketen op de Bovenwindse eilanden. Het huidige Lange Termijn Plan loopt t/m 2028. Voor investeringsbehoeften na 2028 zal in de komende jaren gewerkt worden aan een nieuw langetermijnplan en bijbehorende financiering. Eventuele toekomstige knelpunten zullen uit dit traject moeten blijken en daarbinnen moeten opgelost worden.

Vraag 5

Het Caribisch gebied is regelmatig getroffen door orkanen en andere natuurrampen. Het is van groot belang dat de hulpdiensten dan snel en adequaat kunnen optreden. De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA constateren dat Defensie hier gelukkig vaak snel en adequaat toe in staat is. Kan het kabinet aangeven hoe de Kustwacht specifiek bijdraagt aan snelle en effectieve crisisrespons? Zijn er samenwerkingsverbanden met hulporganisaties en lokale overheden om noodhulp en evacuatie verder te optimaliseren? Zo ja, welke kansen ziet het kabinet hiertoe? En kan het kabinet hierbij ook ingaan op het verschil in samenwerking tussen de Kustwacht en de lokale overheden op de BES en CAS-eilanden?

Antwoord

Het Ministerie van Defensie heeft als een van de hoofdtaken het leveren van bijstand en noodhulp aan civiele autoriteiten. De Commandant der

Zeemacht Caribisch Gebied (CZMCARIB), tevens directeur Kustwacht, kan op verzoek van de lokale autoriteiten in het Caribisch deel van het Koninkrijk bijstand leveren bij grote rampen of crises, bijv. door de inzet van het stationsschip Caribisch Gebied of het transportschip Zr.Ms. Pelikaan. Defensie heeft in de regio diverse verdragen met partnerlanden om elkaar bij te staan bij grootschalige crises en beoefent diverse scenario's ook regelmatig. Daarnaast zijn op zowel de CAS als de BES-eilanden eigen crisisstructuren van toepassing. Hierbij zijn Defensie en de Kustwacht ook aangesloten. De Kustwacht is een Koninkrijksorganisatie en werkt onder lokaal gezag. Inzet tijdens crises kan op verzoek van en in overleg met de lokale autoriteiten, zo zouden personeel en materieel van de Kustwacht kunnen worden ingezet om bijv. goederen of burgers te vervoeren tussen de eilanden bij een orkaanpassage.

Vraag 6

Gezien de kwetsbaarheid van het Caribisch gebied voor klimaatverandering, vragen de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA hoe de Kustwacht haar operaties verder kan verduurzamen. Zijn er plannen om de CO₂-uitstoot te reduceren en om te investeren in duurzamer materieel, zoals hybride of elektrische vaartuigen? De Kustwacht speelt een rol in de bescherming van de mariene biodiversiteit. Hoe wordt toegezien op de naleving van milieuwetgeving, zoals illegale visserij en vervuiling? Wordt hierin samengewerkt met lokale natuurbeschermingsorganisaties, zo vragen de leden?

Antwoord

Bij de aanschaf van nieuw materieel is duurzaamheid een factor die meeweegt in de besluitvorming. Daarnaast dient bij verwerving van materieel ook rekening te worden gehouden met regionale factoren. In het Caribisch deel van het Koninkrijk zijn dit bijvoorbeeld grote maritieme afstanden en hoge gehalten van luchtvochtigheid, zout en hitte. Bovendien moet materieel ook lokaal te onderhouden zijn en aansluiten bij de lokale en regionale (technologische) ontwikkelingen en beschikbare faciliteiten en infrastructuur. Al deze aspecten worden meegenomen in het project voor vervanging van de *cutters*. Binnen haar taakstelling werkt de Kustwacht ook samen met ketenpartners, waaronder organisaties belast met of betrokken bij mariene milieu.

Vraag 7

Gelet op de instabiele situatie in de regio neemt de migratiedruk toe. De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA vernemen graag van het kabinet hoe de Kustwacht de mensenrechten waarborgt bij onderscheppingen van migranten op zee. Welke afspraken zijn er over de opvang en behandeling van vluchtelingen en ongedocumenteerde migranten?

Antwoord

De Kustwacht is vaak de eerste schakel in de keten bij de onderkenning van ongedocumenteerden op zee. De Kustwacht focust daarbij op het veiligstellen van de situatie, voor zowel de veiligheid van de ongedocumenteerden aan boord, als van het Kustwachtpersoneel. Aan land draagt de Kustwacht de ongedocumenteerden over aan de aangewezen lokale autoriteiten. Daarbij stopt ook de rol van de Kustwacht in het proces. De Kustwacht zorgt te allen tijde dat mensenrechten worden gerespecteerd en handelt hiermee onder het lokale justitiële gezag.¹

Vraag 8

De Kustwacht speelt een ondersteunende rol bij politietaken, zoals het bestrijden van georganiseerde criminaliteit en het handhaven van de

¹ Kamerstuk 36 600 X, nr. 74

openbare orde. In hoeverre worden deze taken uitgebreid en welke middelen zijn daarvoor beschikbaar? Is er voldoende afstemming met lokale politiekorpsen en het Openbaar Ministerie? Kan geschetst worden wat het afwegingskader is voor de inzet van de Kustwacht voor ondersteunende politietaken?

Antwoord

De kustwacht is een maritieme rechtshandavingsorganisatie en voert politietaken uit op zee onder het gezag van de Openbaar Ministeries van de landen. De Kustwacht heeft regulier overleg met de OM's. Daarnaast zet de Kustwacht zich samen met de lokale politiekorpsen in voor het bestrijden van georganiseerde criminaliteit. Daarbij wordt indien nodig gezamenlijk opgetreden. De kustwacht probeert de komende jaren het maximale rendement uit het beschikbare personeel en materieel te halen door de verschuiving van «reactief naar voorspellend» opereren te maken door maritiem informatiegestuurd optreden.

Vraag 9

Verder zijn de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA benieuwd hoe de samenwerking met lokale overheden en internationale partners zoals de Verenigde Staten en de Franse en Britse marines verloopt. Zijn er plannen om deze samenwerking verder te intensiveren?

Antwoord

In 2025 zet de kustwacht in op intensivering van de samenwerking met zowel lokale als internationale partners, die beiden een belangrijk aandeel hebben in de activiteiten van de kustwacht. Lokaal werkt de Kustwacht actief samen met de justitiële ketenpartners, zoals de lokale politiekorpsen, de douane en Defensie. Door afspraken te maken op het gebied van informatiedeling en inlichtingen wil de kustwacht de samenwerking met deze partners intensiveren. Ook is de Kustwacht voornemens om de ketenpartners actief te benaderen om gezamenlijke oefeningen te organiseren om verder te bouwen aan de onderlinge relatie en wederzijds begrip te creëren onder de partners. Met het 7 jarige samenwerkingsverband protocol versterking grenstoezicht met Aruba, Curaçao en Sint-Maarten wordt er daarnaast ook aandacht gegeven voor de versterking van de keten.

Internationaal werkt de kustwacht samen met partnerdiensten uit verschillende (Caribische) landen, waarbij de prioriteit ligt op de samenwerking met de Verenigde Staten, Frankrijk en Colombia op het gebied van opsporing. Daarnaast bestendigt de kustwacht de samenwerking met omliggende landen op het gebied van *search and rescue*, om haar verplichtingen op dit gebied na te komen.

Vraag 10

Investerings in moderne surveillanceapparatuur, zoals drones en geavanceerde radarsystemen, worden steeds belangrijker. De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA zijn benieuwd hoe de Kustwacht wordt voorbereid op digitale dreigingen en cybercriminaliteit. Wordt er gewerkt aan verbeterde digitale informatie-uitwisseling tussen de Kustwacht en andere diensten, zo vragen deze leden?

Antwoord

Met de uitvoering van het project Walradarketen Beneden- en Bovenwinden investeert de Kustwacht in het versterken van de informatiepositie. Op het gebied van informatie-uitwisseling werkt de Kustwacht met diverse partners samen, waaronder de inzet van het Dash-8 vliegtuig voor de door Amerikaanse geleide (civiele) drugsbestrijdingsorganisatie *Joint Interagency Task Force South* (JIATF-S). Met Colombia wordt op het

gebied van transnationale criminaliteit ook informatie uitgewisseld, via de Colombiaanse liaison geplaatst in Willemstad, en de Nederlandse liaison in Cartagena. Met de transitie naar een 24/7 informatiegestuurde organisatie, zal de Kustwacht blijven inzetten in het versterken van de informatiepositie, inclusief het hebben van een moderne informatiehuishouding.

Vraag 11

De leden van de NSC-fractie hebben begrepen dat de politieke, sociale en financieel-economische instabiele situatie in Venezuela en de georganiseerde misdaad in dit land zorgen voor een mogelijk risico voor de omgeving, waardoor de Kustwacht genoodzaakt is om haar activiteiten te intensiveren. De vulling na de transitie is de belangrijkste voorwaarde en tegelijk de grootste uitdaging gezien de gevraagde specialismen. De Minister geeft aan vooral ook lokaal te werven. Kan de Minister aangeven wat zijn verwachtingen zijn ten aanzien van het daadwerkelijk aannemen van de benodigde specialistische kennis, zo vragen de leden van de NSC-fractie?

Antwoord

Zie antwoord vraag 2.

Vraag 12

Daarnaast zijn de leden van de NSC-fractie benieuwd of de Minister verwacht dat de samenwerking met de Amerikaanse kustwacht zal veranderen met de aanstelling van president Trump.

Antwoord

Nederland werkt proactief met de nieuwe Amerikaanse administratie samen om gedeelde veiligheidsbelangen te waarborgen. De Amerikaanse kustwacht is een belangrijke partner van de Kustwacht Caribisch gebied en van Defensie in de regio. Met de prioritering van Amerikaanse nationale belangen wordt verwacht dat inzet rondom de aanpak van drugs-, wapen- en mensensmokkel in het Caribisch gebied doorgang zal blijven vinden. Op het moment zijn er geen aanwijzingen dat het beleid van de Amerikaanse kustwacht op het gebied van samenwerking in de strijd tegen georganiseerde criminaliteit zal wijzigen.